George Enescu la pupitrul orchestrei Radio

(Daniela Caraman Fotea, 3 aprilie 2009)

Capitol onorant, cu reverberație peste generații, în istorie. Prezență solară, încă de la începutul începutului. Consemnată inițial prin luare de poziție față de statutul administrativ al artistului. Citez dinr-un interviu acordat în 1928: „...Radiodifuziunea trebuie legiferată în așa fel, ca profesionistul muzicii să fie plătit, nu doar aplaudat de milioane de amatori...”. George Enescu l-a apărat pe Mihail Jora în urma înlăturării abuzive a ctitorului orchestrei Radio; se petrecea în 1933. Este poate o explicație pentru apariția târzie a lucrărilor enesciene în programele de stagiuni: abia în 1935, Ion Nonna Ottescu îi dirijează Simfonia a I-a. Un an mai târziu, George Enescu apare însă pe podium dirijându-și aceeași Simfonie a I-a și Rapsodiile. A ales Orchestra Radio pentru a prezenta la Ateneu integrala simfoniilor beethoveniene; noiembrie 1937. 4 concerte ovaționate. Înnobilează stagiunea Radio în 1939 prin 3 concerte.

În vremurile grele, anii ’40, George Enescu rămâne în țară, anulând turneele peste hotare. Dorea să se dedice mișcării muzicale din România. „În timp de furtună, trebuie să fii acolo unde te-ai născut”, spunea adesea. Prezența sa ca dirijor al orchestrei Radio se concretizează printr-un concert – 1940, două în 1942 – repertoriu Bach, Beethoven, Andricu, Cesar Franck, Faure; cinci concerte în 1943. Regal violonistic în 1944: Bach, Bruch, Saint Saens, Lalo, Haydn, Brahms, Mozart, Beethoven, alături de șefii de orchestră reprezentativi ai timpului: Rogalski, Perlea, Alfred Alessandrescu, Ion Nonna Ottescu, George Georgescu. În 1945 domină stagiunea cu nu mai puțin de șapte concerte, ca dirijor și violonist. Privilegiu pentru publicul Radioului! Marele eveniment al anului 1946 a fost fără doar și poate concertul Enescu – Menuhin. Program Gluck, Bach, Dvorak, Ravel. Apogeu, înaintea turneului fără sfârșit în Statele Unite.

Comentariile tipărite, cronicile muzicale sunt pe cât de numeroase, pe atât de revelatoare. Am ales câteva: „...tacta cu mișcări vizibile, largi; se temea ca gestul facilizant, necontrolat să nu antreneze superficialitatea orchestrei. Gesturile lui sunt atât de expresive încât elementul cel mai redus din orchestră ori auditoriul cel mai mărginit din sală este silit să perceapă, să simtă, să comunice...” scria Emanoil Ciomac.

„Trăia în lumea lui, în care fiecare notă scrisă de compozitor însemna o fărâmă de suflet. Te simțeai pe o treaptă sufletească înaltă în prezența lui: prin priviri, voce, gest, parcă te lumina, îți dădea încredere și bucurie. Te considerai fericit că ai îmbrățișat această carieră și că te puteai afla în preajma unor astfel de oameni”. Este mărturisirea lui Ion Lapoș, șeful partidei de vioară a doua din simfonicul Radio.

Concluzia, selectată de asemenea dintr-o scriere a vremii: „În muzică, George Enescu este DIVINITATE, adică, fără greșală...” (va urma).